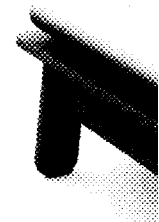

Dizajn za održivi razvoj

Bolji dani za hrvatski dizajn?

Iza hrvatskog dizajna državne institucije već godinama stoje samo riječima. Dizajn je ta čudna djelatnost koja u dnevnim novinama najčešće završava u rubrici kulture.

Piše: Koraljka Vlajo

Svaka promjena nabolje u hrvatskom dizajnu isključivo je pitanje angažmana samih dizajnera. Dizajn svakako jest odraz kulture nacije, ali tek u trenutku kad se vijesti o dizajnu počnu redovno nalaziti i na stranicama "poslovnog svijeta", moći ćemo govoriti o konkurentnom hrvatskom proizvodu. Hrvatska industrija je u katastrofalnom stanju. Svi, čini se, ostavljaju dizajn za neke bolje dane. Potpuno pogrešno, jer upravo je dizajn jedini način da se ta industrija oporavi.

Poučni primjeri

Velike Britanija je npr. usred 2. svjetskog rata osnovala Design Council kako bi pripremila zemlju za obnovu u miru. Finska je, pak, nakon 2. svjetskog rata bila u daleko gorjoj situaciji nego Hrvatska danas. Na krivoj strani za vrijeme rata, Finska je ostala bez trećine teritorija, dok se u ostatak zemlje slilo 300.000 izbjeglica. Industrija gotovo da nije postojala. Međutim, tadašnje institucije vlasti znale su iskoristiti svoje ljudske kapacitete za razvoj zemlje. Sustavno se ulagalo u razvoj dizajna i njegovu promociju. Danas je finški dizajn garancija za kvalitetu - Nokia, Artek, Fiskars, Suunto, Arabia; finški dizajn prodaje finske proizvode.

Hrvatska stvarnost

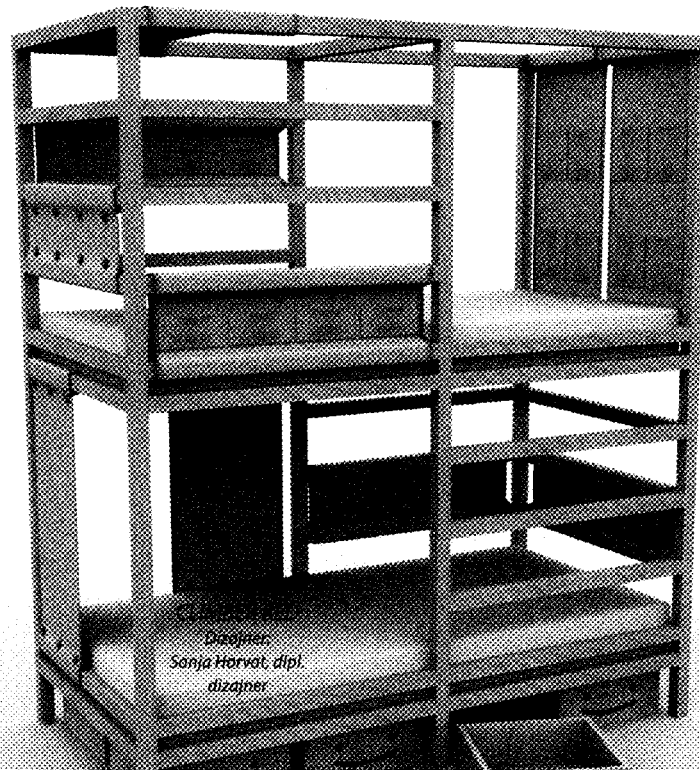
Ni ova posljednja inicijativa, projekt "Dizajn za održivi razvoj" nije inicirana od strane države. Iniciralo ju je Hrvatsko društvo dizajnera, kao prvi projekt Hrvatskog dizajn centra, tada u osnivanju. Zašto "u osnivanju"? Zato što u vrijeme rada na ovom projektu HDC (centar koji je osnovan s ciljem posredovanja između proizvođača i dizajnera) nije imao novaca za osnivanje te je, na

Dvadeset tisuća kuna za korak bliže povećanju konkurentnosti hrvatske industrije očito je previše za državu koja izvozi jeftinu sirovinu da bi uvezla skupi gotovi namještaj.

vječnu sramotu institucija, ustanovljen donacijama samih dizajnera, članova HDD-a. Dvadeset tisuća kuna za korak bliže povećanju konkurentnosti hrvatske industrije očito je previše za državu koja izvozi jeftinu sirovinu da bi uvezla skupi gotovi namještaj. Hrvatska drvna industrija uključila se u ovaj projekt tako što je za ovogodišnju Ambijentu izradila prototipe proizvoda koji bi jednoga dana trebali naći svoj put do proizvodnje. Ovogodišnji selektor bio je Yrjo Kukkapuro, jedan od najvećih živućih finških dizajnera. Shvatio je važnost ovog projekta i ocjenjivanje izloženih radova obavio je bez naknade.

Kakvi su rezultati?

Optimizam u cijelu priču unosi činjenica da je projekt proveden i da su konačno ostvareni kontakti između HDC-a, dizajnera i proizvođača. Od dvadeset izabranih rješenja tek je manji dio kao prototip izložen na Ambijenti. Ostatak nije naišao na interes proizvođača. Među izloženim radovima vrlo je interesantna stolica Filipa Gordona Franka, koji se sklapa u dvodimenzionalnu ploču na koju je moguće aplicirati grafičke elemente. Stolica je, čak i kada je sklopljena, iskorištena kao atraktivan ukras na zidu. Ovakvom totalnom funkcionalnošću, ova stolica ide možda i korak dalje od Kukkapurovih poznatih "štampanih" stolica koje na naslonu i sjedalu također koriste grafičke elemente. Lounge chair autora Zlatka Kapetanovića i Ane Banić, osim što je vizualno zanimljiv, interesantan je zbog obraćanja pažnje na često zanemarenu, ali jako važnu kariku u proizvodnji namještaja - distribuciju. Mogućnost rastavljanja pojednostavljuje distribuciju, skladištenje i prodaju ovog proizvoda. Stol Concept grupe Numen izvrsno interpretira, kroz čvrstu jednostavnost i jasnoću spojeva, masivni hrast od kojeg je napravljen. Vladimir Madunić, autor čak pet atraktivnih rješenja, nesretni je pobjednik ovog projekta (po količini izabranih radova) jer niti jedan od radova nije izveden. Ovogodišnji pilot projekt

LOUNGE CHAIR
dizajner/autor: Zlatko Kapetanović
dizajner/koautor: Ana Bonić

poslužio je kao odskočna daska za buduću suradnju između proizvođača i dizajnera (projekt bi trebao trajati minimalno pet godina), i kao takav je uspio. Bit će zanimljivo vidjeti da li će država sljedeće godine zaista dodijeliti obećani budžet za ovaj projekt kako bi se on mogao nastaviti. Interesantno će biti pratiti razvoj događaja ako se ostvari kvalitetan dijalog između dizajnera i industrije. Okrugli stol održan

u MUO za vrijeme Ambijente, na kojem su sudjelovali dizajneri i proizvođači, pokazao je koliko mnogo još treba raditi na razbijanju predrasuda o toj suradnji. Nakon završetka izuzetno dobro posjećene i vatrene rasprave moglo se donijeti nekoliko zaključaka. Kao prvo, očito je da par sati razgovora nije dovoljno da se premoste desetljeća ignoriranja. Po aktivnosti svih prisutnih, očito je da svi shvaćaju važnost dizajna, a teme su tek načete, pa je ovaj razgovor bitno što prije nastaviti. Zatim, očito još uvijek nije u potpunosti jasno na koji način implementirati dizajn, te koja je uloga dizajnera u proizvodnji. Čini se da industrija zazire od dizajnera kao osobe koja mijenja ustaljen način rada i (najčešće) kritizira postojeće proizvode. Dizajnerima se zamjera nedostatak znanja o proizvodnji, no takvo znanje stječe se isključivo iskustvom. Nažalost, ne sjećam se kad sam posljednji put vidjela raspisan natječaj za dizajnera (pa makar i pripravnika) u industriji namještaja.

Mlade nade

Na štandu projekta Dizajn za održivi razvoj studenti dizajna su podijelili prostor s profesionalnim dizajnerima. Izloženi radovi su rezultat radionice REdesigned FUNCTIONality pod vodstvom asistentice Ivane Fabrio. Beskrajno duhoviti, inteligentni i provokativni radovi osvojili su čak i više simpatija posjetitelja od radova profesionalaca. Potpuno logično, u stvari, bilo bi žalosno da je drugačije. Dok su profesionalni radovi rađeni po vrlo strogim i restriktivnim zahtjevima industrije, radovi studenata neopterećena su vježba iz kreativnosti. Aktualni odgovor na Big Brother - akvarij smješten u masku starog televizora (autorica Karolina Borković), stare Jugotonove ploče deformirane uz pomoć kalupa u posude i lampe (Luka Vucić), vješalica od grablji (Nina Bačun, Ivan Veljača) i puzzle od keramičkih pločica (Tena Letica, Antonio Šunjerga, Korina Hrnčir), inteligentan su, topao i nadasve duhovit komentar ljudske prirode. Svim srcem im želim da ne dožive onu rezignaciju s početka članka... ■

Korajka V'lajo, dipl. dizajnerica - Dizajnerica interijera u Pekka Salminen Architects Ltd. u Helsinkiju od 1996 do 2001. Od 2001. zaposlena u Muzeju za umjetnost i obrt kao kustosica zbirki dizajna i arhitekture, a povremeno i kao dizajnerica za potrebe Muzeja.